

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЧЕРНІВЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЮРІЯ ФЕДЬКОВИЧА

КУЧИК ОЛЕКСАНДР СЕРГІЙОВИЧ

УДК 327.57:327.7]:341.12]:323](100:477)"20"

**РЕГІОНАЛЬНІ МІЖНАРОДНІ ОРГАНІЗАЦІЇ В УМОВАХ
ГЛОБАЛЬНОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ СИСТЕМИ
МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН**

23.00.04 – політичні проблеми міжнародних систем
та глобального розвитку

Реферат
дисертації на здобуття наукового ступеня
доктора політичних наук

Чернівці – 2026

Дисертацією є рукопис.

Робота виконано самостійно.

Опоненти: доктор політичних наук, професор
ХОМА Наталія Михайлівна,
Національний університет «Львівська політехніка», професор
кафедри політології та міжнародних відносин;

доктор історичних наук, професор
ДОРОШКО Микола Савович,
Навчально-науковий інститут міжнародних відносин
Київського національного університету імені Тараса
Шевченка, завідувач кафедри міжнародного регінознавства;

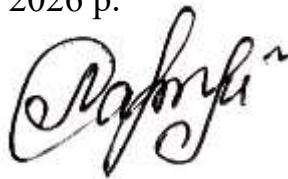
доктор політичних наук, доцент
ФЕДОНЮК Сергій Валентинович,
Волинський національний університет імені Лесі Українки,
доцент кафедри міжнародних відносин.

Захист відбудеться «15» вересня 2026 року о 10.00 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 76.051.03 Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича за адресою: 58012, м. Чернівці, вул. Кафедральна, 2, ауд. 18.

Із дисертацією можна ознайомитися на офіційному сайті <https://www.chnu.edu.ua/nauka/zdobuvachu-naukovoho-stupenia/postiino-diiuchi-spetsializovani-vcheni-rady/spetsrada-d-7605103/> та в бібліотеці Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича за адресою: 58012, м. Чернівці, вул. Лесі Українки, 23.

Реферат розіслано «12» серпня 2026 р.

Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради

Любов МЕЛЬНИЧУК

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми дослідження. Динаміка змін сучасного міжнародного порядку та світоустрою привертають пильну увагу численних науковців, дослідників та експертів до питання ефективного функціонування системи міжнародних відносин як складного механізму співробітництва з наявними важелями впливу та механізмами запобігання міжнародним конфліктам як глобального, так і регіонального масштабу.

Завершення холодної війни, крах біполярної системи міжнародних відносин, дискусія щодо майбутнього світоустрою обумовлює необхідність пошуку шляхів колективної дії задля уникнення геополітичних потрясінь. Це, своєю чергою, зумовлює необхідність подальшого глибокого вивчення тенденцій розвитку та взаємодій між учасниками міжнародних відносин. Зважаючи на безсумнівну складність та взаємообумовленість елементів системи міжнародних відносин, видається абсолютно логічним та раціональним дослідження місця і ролі інститутів багатостороннього співробітництва у їхньому розвитку у системі міжнародних відносин. Важливим чинником є творення багатополярної та анархічної системи міжнародних відносин з притаманними їй новими трендами і тенденціями у період активних процесів глобалізації, одним з результатів якої стало творення доволі розгалуженої системи міжнародних організацій з різними функціями та завданнями.

Формування постбіполярного міжнародного порядку та наявність створених у попередні роки системи міжнародних організацій порушує питання адаптації їхньої діяльності до нових умов. У цьому контексті варто розглянути питання місця і ролі міжнародних організацій, а особливо регіональних міжнародних організацій, у новій системі міжнародних відносин. Актуальність такого дослідження обумовлена пошуком ефективних механізмів запобігання війні та потребою підтримки миру як на регіональному, так і на глобальному рівнях. Оскільки питання діяльності регіональних міжнародних інститутів багатостороннього співробітництва тісно пов'язане з діяльністю таких глобальних міжнародних інститутів, як ООН, СОТ, БРІКС тощо, вважаємо необхідним розгляд діяльності регіональних інституцій у нерозривній єдності з організаціями глобального (універсального) характеру як з огляду на їхню приналежність до системи ООН, так і за функціональним спрямуванням через актуалізацію цілей глобального розвитку на регіональні потреби. При цьому доцільно акцентувати увагу на поєднанні історичного досвіду діяльності

інститутів багатостороннього співробітництва та трансформації їхнього місця та ролі в умовах мінливого міжнародного порядку. Також видається логічним зосередити увагу на ключових проблемах міжнародного співробітництва – безпеці в широкому та вузькому розумінні цього терміна, беручи до уваги тезу про актуальність гарантування безпеки та підтримання миру впродовж принаймні двох останніх століть, на долю яких припали дві світові війни та значна кількість міждержавних конфліктів.

Зв'язок роботи з науковими програмами, темами, грантами. Дисертація виконана в межах комплексної наукової теми, яку розробляє кафедра міжнародної безпеки та стратегічних студій факультету міжнародних відносин Львівського національного університету імені Івана Франка – *«Безпекова політика України як елемент нової архітектури міжнародної системи безпеки»* (номер державної реєстрації: 0123U101476).

Мета дослідження – вивчення та аналіз діяльності регіональних міжнародних організацій у глобальному політичному просторі та визначення місця і ролі цих інститутів багатостороннього співробітництва в сучасній системі міжнародних відносин.

Реалізація дослідницької мети обумовлює необхідність досягнення таких **дослідницьких завдань**:

- проаналізувати стан наукової розробки проблематики діяльності та механізмів функціонування міжнародних організацій, у тому числі регіональних, у вітчизняній та зарубіжній міжнародно-політичній науці;
- визначити структурні особливості та етапи становлення регіональних міжнародних організацій у системі інститутів багатостороннього співробітництва, визначивши їхнє місце і роль на різних історичних етапах розвитку міжнародної системи;
- визначити місце міжнародних організацій та їх взаємозв'язок у системі ООН та їхню роль в імплементації глобальних та регіональних інтересів держав-учасниць;
- охарактеризувати механізми прийняття рішень та їх імплементації як показника ефективності щодо реалізації програмних цілей діяльності у сфері функціональної відповідальності;
- дослідити діяльність регіональних міжнародних організацій щодо реалізації питань безпекового співробітництва як ключового чинника забезпечення регіональної та глобальної безпеки;

- визначити рівень адаптивності міжнародних організацій до сучасних умов розвитку системи міжнародних відносин та запропонувати практичні рекомендації щодо шляхів реагування на сучасні виклики та загрози;
- розробити практичні рекомендації щодо зовнішньополітичних ініціатив України щодо оптимізації та підвищення ефективності діяльності у регіональних міжнародних організаціях, членом яких вона є.

Об’єктом дослідження виступають міжнародні відносини.

Предметом дослідження є політичні механізми адаптації, функціонування та трансформації регіональних міжнародних організацій в умовах глобальної трансформації системи міжнародних відносин.

Методологічною основою дослідження виступає система наукових принципів, підходів та методів міжнародно-політичної науки, що дозволяє комплексно дослідити складну наукову проблему – визначення місця і ролі регіональних міжнародних організацій в умовах глобальної трансформації системи міжнародних відносин. Дослідження побудовано на основі застосування системного підходу через розгляд функціонування регіональних міжнародних організацій як невід’ємної частини міжнародного співтовариства як в географічному, так і функціональному аспектах. Відтак функціонування регіональних міжнародних організацій розглянуто як елемент системи міжнародних організацій, що включає щонайменше глобальні, регіональні, міжурядові та неурядові організації. Такий підхід дає змогу провести порівняльний аналіз та визначити ієрархію взаємозалежностей між глобальними та регіональними акторами в сенсі актуалізації та вирішення регіональних завдань (проблем).

Дослідження побудовано на основі історико-хронологічного підходу, який передбачає розгляд проблематики формування та діяльності міжнародних організацій в історичній ретроспективі, враховуючи міжнародний континуум розвитку системи міждержавних відносин. Відтак це дає змогу простежити еволюцію механізмів та форм взаємодії держав через інститути багатостороннього співробітництва для досягнення власних інтересів.

Об’єктивний аналіз верифікується через залучення праць різних дослідників, а особливо введення в науковий обіг документів, які водночас є як джерельним матеріалом, так і засобом проведення зіставлення й визначення неупередженого результату.

Науковий підхід до теми дослідження вимагає поєднання класичних теорій з новими аналітичними інструментами, оскільки сучасна політична система

перебуває у стані переходу від однополярності до складної багатополярності. З огляду на це, для аналізу формування та діяльності регіональних міжнародних організацій важливо обрати один або декілька теоретичних підходів, розглядаючи функціонування інститутів багатостороннього співробітництва через призму неореалізму, який пояснює створення регіональних організацій як спробу держав зміцнити свою безпеку та балансувати сили. Неореалізм у межах своєї парадигми розглядає регіональні організації як інструменти великих держав для підтримання регіонального балансу сил. В умовах переходу до багатополярності регіональні організації стають майданчиками для формування оборонних союзів та «зон впливу». Водночас неоліберальний інституціоналізм пояснює життєздатність регіональних інституцій через їхню здатність мінімізувати хаос. Організації створюють правила гри, які роблять поведінку держав передбачуваною. У період трансформації інститути виконують роль «стабілізаторів», які дозволяють державам співпрацювати навіть за відсутності глобального консенсусу.

Натомість ліберальний інституціоналізм фокусується на ролі організацій як інструментів зниження трансакційних витрат та сприяння співпраці. Такий підхід дозволяє показати діяльність міжнародних організацій як інструменту пошуку компромісу та досягнення взаємовигідного благополуччя тощо. Конструктивізм досліджує, як регіональні організації формують спільну регіональну ідентичність та колективні норми.

Теоретичний базис визначає комплекс таких загальнонаукових **методів**, як системний аналіз, узагальнення, методи індукції та дедукції для вивчення творення та, особливо, функціонування регіональних міжнародних організацій. Метод аналізу та синтезу дозволяє «розбирати» міжнародні організації за елементами та створювати цілісну картину наявної системи міжнародних організацій. Окрім загальнонаукових методів, під час дослідження місця і ролі регіональних організацій вартим уваги є застосування спеціальнонаукових методів дослідження, таких як компаративний аналіз. Згадуваний системний підхід розглядає регіональні організації як невід’ємний елемент підсистеми у структурі глобальної політичної системи, що трансформується.

Методологічною основою комплексного дослідження регіональних міжнародних організацій є також теоретичні засади теорії нового регіоналізму, який акцентує увагу регіональних міжнародних організаціях, які стають не просто союзами держав, а складними мережами, куди залучені транснаціональні корпорації, неурядові організації та регіональні лідери. Це засвідчує появу нових форматів співробітництва за участі формальних і неформальних акторів

міжнародних відносин, поєднуючи регіональні організації з глобальними інституціями, перетворюючи їх на невід'ємну частину глобальної політичної системи.

Оскільки сучасні трансформаційні процеси все частіше характеризуються невизначеністю та наявністю численних кризових явищ, методологія дослідження має включати інституційну адаптивність як здатність регіональних організацій змінювати свої внутрішні процедури без повної інституційної перебудови. Водночас дослідження також має враховувати теоретичні підходи теорії мережевого управління, ключовою тезою якої є те, що організації все частіше діють не як ієрархії, а як мережі, що дозволяє їм швидше реагувати на транскордонні виклики. Отже, в сучасних умовах доцільним видається опертя на поєднання теоретичних засад нового регіоналізму та концепції мережевого управління як методологічного каркасу дослідження сучасного стану регіональних міжнародних організацій в умовах глобальних трансформацій міжнародної системи.

Таким чином, обрана методологічна основа забезпечує цілісність і ґрунтовність дослідження через поєднання теоретичного аналізу із емпіричним вивченням практики діяльності та еволюції регіональних міжнародних організацій, що дозволяє провести комплексний аналіз ролі міжнародних регіональних організацій у сучасній системі міжнародних відносин.

Хронологічні рамки дослідження. Хронологічні рамки дослідження охоплюють період від створення перших міжнародних організацій наприкінці XIX ст. до початку 2026 р. Нижня межа визначається початком інституціоналізації системи міжнародних організацій, особливо в другій половині XX ст., з актуалізацією регіональних інтересів та боротьбою за регіональне лідерство. Верхня межа дослідження окреслюється сучасним етапом розвитку міжнародної політичної системи, яка характеризується ускладненням конфліктогенності, гібридизацією форм насильства та зростанням невизначеності. Це дає змогу зосередитися на актуальному стані розвитку глобальної політичної системи, а відтак акцентувати увагу на визначенні місця і ролі регіональних організацій в умовах сучасних трансформацій. Такий широкий хронологічний відрізок обумовлений наявністю щонайменше кількох етапів розвитку міжнародних організацій загалом та регіональних зокрема, що у підсумку дає змогу провести періодизацію розвитку системи міжнародних організацій та визначити тренди їхнього розвитку. Такий ретроспективний аналіз дає змогу визначити тенденції розвитку та виокремлення чинників впливу, що дає

підстави до вибудовування прогнозування подальшого розвитку регіонального співробітництва.

Географічні рамки дослідження визначаються специфікою діяльності регіональних міжнародних організацій, які є невід’ємним елементом системи міжнародних організацій. З одного боку, критерій географічного простору при класифікації міжнародних організацій бере за основу територіальну приналежність тієї чи іншої міжнародної організації, а з іншого боку – враховує географічний ареал впливу тієї чи іншої міжнародної організації. З огляду на це, дослідження базується на тезі про те, що система міжнародних відносин, до складу якої входять глобальні, регіональні, міжурядові та неурядові організації, має глобальний характер. Важливим є дослідження діяльності регіональних міжнародних організацій у безпекових, економічних та екологічних питаннях, які, на нашу думку, є сьогодні найактуальнішими сферами та елементом міжнародної системи безпеки в її широкому розумінні.

Наукова новизна отриманих результатів. Дисертаційна робота є першим у вітчизняній міжнародно-політичній науці всебічним та цілісним дослідженням місця і ролі регіональних міжнародних організацій у глобальній трансформації системи міжнародних відносин.

Найвагоміші результати наукового дослідження полягають у тому, що:

Уперше:

- сформульовано цілісну теоретико-методологічну концепцію функціонування регіональних міжнародних організацій в умовах переходу від однополярності до складної багатополярності, де ці інституції розглядаються не просто як союзи держав, а як динамічні мережеві структури, що інтегрують формальних і неформальних акторів та здійснюють горизонтальне управління транскордонними викликами;
- виконано комплексний сценарний аналіз та побудовано прогностичні моделі трансформації архітектури регіональних безпекових інститутів багатостороннього співробітництва на перспективу до 2040 року з урахуванням сучасних чинників підвищеної конфліктогенності, гібридизації безпекових загроз та дефіциту глобального консенсусу;
- обґрунтовано концепт «інституційної адаптивності» регіональних організацій як їхньої здатності оперативно модифікувати внутрішні процедури, механізми прийняття та імплементації рішень в умовах кризових явищ без повної перебудови своєї базової інституційної структури.

Удосконалено:

- політико-правову класифікацію та критерії визначення ефективності діяльності регіональних міжнародних організацій, зокрема через призму проблеми легітимізму, мінімізації трансакційних затрат та реальної імплементації рішень як головного засобу актуалізації програмної мети цих інституцій у сферах їхньої функціональної специфіки;
- доведено трансформацію регіональних міжнародних організацій із допоміжних інструментів системи ООН у самостійні центри регіонального політичного та безпекового управління в умовах кризи універсальних механізмів глобального врядування. Доведено, що регіональні міжнародні організації перестають бути допоміжним елементом міжнародного порядку і дедалі більше стають самостійними центрами політичного, економічного та безпекового врядування;
- підходи до аналізу взаємодії та ієрархічної взаємозалежності між глобальними (універсальними, насамперед ООН) та регіональними акторами міжнародних відносин, що дозволило розкрити механізм проєкції та адаптації глобальних інтересів і цілей безпеки на локальні й регіональні потреби держав-учасниць;
- аргументацію щодо ролі регіональних інституцій як ключових «стабілізаторів» системи міжнародних відносин, які в умовах руйнації попереднього світоустрою виконують функцію зниження системного хаосу, структурують локальні «зони впливу» та формують спільні регіональні ідентичності й колективні норми.

Набуло подальшого розвитку:

- наукове осмислення класичних парадигм теорії міжнародних відносин шляхом їхнього синтезу та інтеграції в єдину аналітичну матрицю для пояснення мотивації держав щодо створення оборонних та економічних союзів у постбіполярний період;
- історико-хронологічна періодизація етапів становлення та еволюції міжнародних організацій, що дозволило виявити стійкі історичні тренди у розвитку інститутів багатостороннього співробітництва та визначити межі їхньої життєздатності під час геополітичних потрясінь;
- концептуальні засади формування зовнішньополітичної стратегії України в умовах триваючої російської агресії, зокрема в частині вироблення прикладних рекомендацій щодо оптимізації її участі в регіональних

інституціях для побудови нової архітектури безпеки, залучення міжнародної допомоги та забезпечення постконфліктної відбудови.

Теоретичне значення отриманих результатів визначається актуальністю теми дослідження та зумовлено докорінною зміною сучасної системи міжнародних відносин та світового порядку, який характеризується кризою універсальних інститутів безпеки та переходом до асиметричної багатополарності, де регіональні організації перетворюються на автономні центри регулювання міжнародних процесів на регіональному та міжрегіональному рівнях, компенсуючи дефіцит глобального консенсусу та захисту національних інтересів держав. Значущість роботи полягає у концептуалізації феномену *«інституційної адаптивності»* регіональної міжнародної організації як її здатності оперативно модифікувати внутрішні процедури ухвалення рішень, структурувати функціональні органи та запроваджувати тимчасові мережеві формати реагування на транскордонні та гібридні кризи в режимі реального часу без проведення тривалої перебудови базових статутних структур.

Цінність роботи полягає у створенні цілісної авторської моделі осмислення регіональних міжнародних організацій в умовах кризи глобального управління.

В роботі обґрунтовано та розгорнуто модель *«мережевого управління»* стосовно сучасного регіоналізму, що дозволило експлікувати еволюцію організацій від закритих, ієрархічних, суто міждержавних інститутів до відкритих багатовимірних мереж, які діють у постійній кооперації з недержавними акторами.

Представлено комплексні прогностичні сценарії еволюції архітектури регіональних організацій на перспективу до 2040 року; виокремлено дві домінуючі моделі: жорсткі, ціннісно гомогенні оборонні альянси з високим рівнем взаємної довіри та гнучкі, тематично орієнтовані функціональні мережі (*малі оборонні союзи*).

Удосконалено понятійно-категоріальну матрицю дослідження багатостороннього співробітництва шляхом дефініювання міжнародної організації як автономної, інституціоналізованої системи політичної взаємодії, що володіє власною міжнародною суб'єктністю та колективною політичною волею, яка не зводиться до суми національних інтересів її членів, а розглядається як динамічна модель співпраці, орієнтованої на ефективну реалізацію та впровадження.

Розширено класифікацію міжнародних інституцій, де базовими критеріями визначено не територіально-географічний чинник, а ареал реального функціонального впливу, характер взаємодії з міжнародними акторами та рівень інституційної гнучкості (адаптивності).

У роботі подальшого розвитку набуло теоретичне обґрунтування *кризи легітимізму* в діяльності міжнародних інституцій, розмежовано поняття їхньої міжнародно-правової легітимності та політичної легітимності, оперте на тезу про первинну політичну волю діяльності та політичну програму організації.

Подальшого розвитку набуло стратегічне визначення зовнішньополітичних пріоритетів України, обґрунтовано необхідність переходу від стратегії пасивного інституційного залучення (членства) до стратегії активного інституційного ініціювання через інструменти насамперед безпекового мікрорегіоналізму, ініціювання та активну залученість у творенні регіональних союзів безпекового характеру у широкому розумінні цього терміна.

Практичне значення отриманих результатів визначається їхньою концептуальною новизною, актуальністю та прикладною спрямованістю і полягає у можливості використання в науково-дослідній, аналітичній, освітній та управлінській практиці. Запропоновані у роботі підходи до функціонування та ефективності діяльності регіональних міжнародних організацій відкривають нові можливості для аналізу їхньої діяльності та вироблення ефективних механізмів участі та розробки відповідних зовнішньополітичних стратегій для України з урахуванням сучасних трендів розвитку системи міжнародних організацій як складової міжнародної політичної системи.

Практична цінність дослідження як внеску в українську політичну науку полягає в упорядкуванні та поглибленні наукових знань про регіональні міжнародні організації як складову системи міжнародних організацій та системи ООН, а також у розширенні аналітичних можливостей її інтерпретації з урахуванням трансформації сучасної системи міжнародних відносин. Отримані результати дають змогу уточнити концептуальні межі участі регіональних інститутів багатостороннього співробітництва у сучасній системі міжнародних відносин, виявити їх функціональні особливості та окреслити ключові чинники ефективності, що має значення для формування нових дослідницьких підходів у вивченні діяльності інститутів багатостороннього співробітництва в контексті регіонального та глобального виміру міжнародного співробітництва.

Застосовний потенціал одержаних висновків і рекомендацій проявляється у можливості їхнього використання при формуванні та реалізації зовнішньої

політики України, зокрема у сфері міжнародної безпеки та співпраці з регіональними міжнародними організаціями. Загальні висновки та запропоновані практичні рекомендації можуть бути використані органами державної влади та управління, аналітичними центрами та профільними інституціями у сфері безпеки та міжнародного співробітництва з метою вироблення ефективних механізмів взаємодії з міжнародними партнерами та для підвищення ефективності співробітництва України з регіональними міжнародними організаціями. Враховуючи необхідність підвищення ефективності співпраці з міжнародними партнерами в умовах триваючої російської агресії та необхідності залучення як до розв'язання російсько-українського збройного конфлікту, так і постконфліктної відбудови міжнародної допомоги та формування нової архітектури безпеки, результати дослідження можуть бути використані з метою ініціатив з поглиблення функціональної співпраці з регіональними акторами для реалізації безпекової та зовнішньополітичної стратегії України на сучасному етапі.

Результати дослідження можуть бути використані у процесі підготовки навчально-методичного забезпечення, розробки лекційних курсів та семінарських занять, присвячених діяльності міжнародних організацій, зовнішньополітичній діяльності України, міжнародній безпеці, кризовому менеджменту та теорії міжнародних відносин. Вони можуть бути інтегровані у навчальні програми галузі знань С «Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини», сприяючи формуванню цілісного розуміння сучасних тенденцій розвитку міжнародної політичної системи та її місця і ролі в трансформаційних процесах регіональних міжнародних організацій.

Особистий внесок здобувача. Основні наукові положення та висновки дисертаційного дослідження, зокрема ті, що характеризують наукову новизну і практичне значення одержаних результатів, отримані автором самостійно. Дисертація є самостійною, завершеною науковою працею здобувача.

Наукові праці, опубліковані автором, дослідження особисті й у співавторстві за темою дисертації, постановка проблеми та дослідницьких питань, проблема дефініювання та класифікації міжнародних організацій, дослідження миротворчої та безпекової діяльності міжнародних організацій в умовах трансформації системи міжнародних відносин, узагальнення результатів і формулювання висновків дисертаційного дослідження належать здобувачу. У дисертації використано лише ті результати співавторських публікацій, що безпосередньо

отримані здобувачем; внесок співавторів у відповідних роботах належно враховано.

Елементи теоретико-методологічної бази та методичні напрацювання одержано здобувачем (зокрема) в межах виконання тематичних науково-дослідницьких робіт кафедри й науково-дослідних проєктів у рамках програм Erasmus+ Jean Monnet, грантової підтримки Міжнародного Вишеградського Фонду, де дисертант забезпечував концептуалізацію та апробацію отриманих результатів, зокрема в контексті проблематики функціонування міжнародних інституцій багатостороннього співробітництва та антикризового реагування.

Під час підготовки дисертаційного дослідження дотримано вимоги академічної доброчесності; усі запозичення та результати спільних робіт мають відповідні посилання. Усі таблиці та рисунки складено здобувачем.

Публікації за темою дисертації. За результатами дисертаційного дослідження опубліковано 61 наукова праця, у тому числі 7 статей опубліковано в наукових виданнях, що входять у наукометричні бази Scopus та Web of Science, 18 – публікації в наукових фахових виданнях України та 6 – в іноземних наукових виданнях, 2 підрозділи в колективних монографіях, 20 тез доповідей, 8 навчальних посібників.

Апробація результатів дисертаційного дослідження. Основні положення й результати дисертаційної роботи представлено на таких наукових заходах: на міжнародних наукових конференціях «Україна в умовах трансформації міжнародної системи безпеки» (м. Львів, Україна, 15 травня 2015 р., 19 травня 2016 р., 15–16 травня 2018 р., 13 травня 2021 р., 15–16 травня 2025 р., 27 березня 2026 р.), на міжнародних наукових конференціях «Реструктуризація глобального простору: історичні імперативи та виклики» (м. Київ, Україна, 24 квітня 2014 р.), «Виклики політики безпеки: історія та сучасність» (Львів, Україна, 16–18 червня 2016 р., 18–19 жовтня 2018 р.), «Глобалізаційні виклики та багатостороння дипломатія» (м. Київ, Україна, 18 березня 2015 р.), «Імплементация стандартів НАТО в Україні: здобутки та перспективи» (Львів, Україна, 23 вересня 2015 р.), «Конфлікти на пострадянському просторі: глобальний та локальний виміри» (Львів, 13 грудня 2016 р.), «Транскордонна безпека: політико-правовий, соціально-економічний, гуманітарний та екологічний вимір» (Львів, 21 квітня 2017 р.), «Безпекові виклики у геополітиці XXI століття» (Львів, 23–24 листопада 2017 р.), «Криза сучасної системи безпеки у пошуках нового міжнародного порядку» (Львів, 4–5 квітня 2019 р.), «Міжнародні конфлікти у сучасному світі: від регіонального протистояння до глобального суперництва» (Львів, 11 грудня

2019 р., 03 грудня 2021 р., 26 грудня 2025 р., 5 грудня 2026 р.), «Криза сучасної системи безпеки: нова карта геополітичних протистоянь» (Львів, 16 квітня 2021р.), «Криза сучасної системи міжнародної безпеки: переформатування геополітичного ландшафту» (Львів, Україна, 25 квітня 2025 р.), «V International Congress of Human Rights» (University of Rzeszow, December 10–12, 2024), International Scientific Conference «Europe and the New World Order» (University of Rzeszow, May 26–27, 2025), Polish-Ukrainian Forum of Public and Institutional Cooperation: «Common Horizons: What Can We Do Together?» (October 24, 2024), Wroclaw Security Summit (Wroclaw University, December 2022, 2024).

Окрім того, результати дослідження апробовано на засіданнях кафедри міжнародних відносин і дипломатичної служби, кафедри міжнародної безпеки та стратегічних студій, а також на щорічних звітних конференціях факультету міжнародних відносин Львівського національного університету імені Івана Франка та представлені на наукових семінарах і панельних дискусіях під час короткотривалих наукових стажувань у рамках програм академічної мобільності Еразмус+.

Структура й обсяг дисертації. Робота складається зі вступу, п'яти розділів, чотирнадцяти підрозділів, висновків, списку використаних джерел (612 найменувань українською, англійською, німецькою та польською мовами). Загальний обсяг дисертації становить 477 сторінок, з яких 389 сторінок – основна частина роботи, та 56 сторінок – список використаних джерел.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИСЕРТАЦІЇ

У вступі розкрито актуальність теми дисертаційного дослідження, яке визначається динамічним розвитком системи міжнародних відносин як багатокомпонентної структури взаємопов'язаних міжнародних акторів, серед яких міжнародні інститути багатостороннього співробітництва відіграють помітну роль у вирішенні глобальних проблем людства. Обґрунтовано наукову проблему визначення місця і ролі міжнародних регіональних організацій в умовах глобальних трансформацій сучасної системи міжнародних відносин. Сформульовано мету та дослідницькі завдання, об'єкт і предмет дисертаційного дослідження, охарактеризовано методологічну базу дослідження, яка опирається на застосування міждисциплінарного підходу та застосування історико-хронологічного та системного підходів до вивчення діяльності регіональних міжнародних організацій як складових елементів системи міжнародних

організацій через їхню трансформацію та адаптацію до мінливого міжнародного порядку. Подано аналіз теоретичних підходів дослідження.

У першому розділі дисертаційного дослідження – *Теоретико-методологічні засади політологічного аналізу регіональних міжнародних організацій* – розглянуто теоретичні підходи до вивчення об'єкта дослідження – системи міжнародних відносин та системи міжнародних організацій як невід'ємного елемента міжнародної системи. Особливу увагу приділено регіональним міжнародним організаціям у системі міжнародного порядку та системі міжнародних організацій. Логіка розділу базується на представленні теоретичних підходів в історичній ретроспективі у поєднанні з етапами становлення системи міжнародних організацій, що забезпечує комплексний аналіз та взаємозв'язок теоретичних дискусій з конкретно історичним формуванням міжнародної політичної системи.

У підрозділі 1.1 – *Теоретичні підходи ідеалізму та політичного реалізму до трактування функціонування системи міжнародних відносин* – проаналізовано теоретичні підходи ідеалізму та політичного реалізму до трактування місця і ролі міжнародних організацій. Зроблено висновок, що у теорії політичного реалізму погляди на міжнародні організації значно різняться: від уявлення про міжнародні організації як про інституції, що не мають жодної здатності діяти як самостійні суб'єкти, а є лише засобом для досягнення цілей могутніх держав і повністю залежать від їхньої волі, до розуміння міжнародних організацій як важливого чинника у підтримці порядку на міжнародній арені, врегулюванні суперечностей, гарантуванні безпеки шляхом підтримки балансу сил між державами.

Отже, незважаючи на скептичні зауваження критиків, міжнародним організаціям, на нашу думку, варто претендувати на вагомішу роль у світовій політиці, зокрема у сфері врегулювання конфліктів, зменшуючи поступово вплив окремих держав, котрі не є безпосередніми учасниками конфлікту, проте зацікавлені у створенні сприятливої для себе ситуації у певному регіоні світу.

У підрозділі 1.2 – *Роль міжнародної організації в лібералістичній та неолібералістичній концепціях теорії міжнародних відносин* – проаналізовано погляди представників лібералізму на функціонування міжнародної організації у системі міжнародних відносин. Лібералістичний теоретичний підхід до міжнародних відносин загалом та міжнародних організацій зокрема часто піддають критиці з боку інших наукових напрямів трактування природи та функціональних особливостей міжнародних організацій. Беручи до уваги критику

лібералізму, варто погодитись з тим, що лібералістичне бачення світового порядку та міжнародних організацій не є повністю обґрунтованим.

Очевидно, що процеси глобального розвитку економічних і політичних відносин між державами, що активізувалися у другій половині XX ст., перетворили міжнародні організації на інститути для вирішення колективних проблем. Отож міжнародні організації відіграють важливу і конструктивну роль у міжнародному управлінні. Деякі лібералісти у них вбачають основну базу для зародження нового світового порядку. Інші вважають їх інститутами надання допомоги державам у подоланні проблеми колективних дій. Домінуючим елементом лібералізму є вільний ринок, причому аполітичний. Саме з цієї позиції сприймають міжнародні організації як інститути, покликані забезпечити ефективне управління міжнародною системою на основі реалізації інтересу суспільного добробуту.

У підрозділі 1.3 – *Регіональні міжнародні організації в сучасних концепціях теорії міжнародних відносин* – розглянуто сучасні підходи до визначення місця і ролі міжнародних організацій у сучасному міжнародному середовищі. Дослідження показало, що сучасні регіональні організації не лише обслуговують прагматичні інтереси держав, а й виступають інкубаторами спільної регіональної ідентичності, формуючи колективні норми, цінності та специфічні безпекові культури (як в ОБСЄ, ЄС чи Вишеградської групи), що безпосередньо впливає на рівень довіри та характер кооперації в регіоні. Сформульовано інтегральну аналітичну матрицю дослідження, яка поєднує класичні парадигми з новітніми концепціями теорії міжнародних відносин. Доведено, що для адекватного аналізу регіональних організацій у період після холодної війни ключове значення мають теоретичні засади «Теорії організації», «Нового регіоналізму» та мережевого управління. На відміну від «старого» (державно-центричного) регіоналізму, сучасні підходи дозволяють розглядати регіональну організацію як багаторівневу та гнучку мережу, що формується «знизу вгору» і залучає до процесів регіонального та глобального управління як суверенні держави, так і транснаціональний бізнес та неурядовий сектор.

Другий розділ – *Становлення та розвиток системи міжнародних організацій як складової міжнародного порядку* – розкриває основні підходи до дефініювання та еволюції поняття «міжнародна організація», класифікаційні моделі та функціональні особливості діяльності міжнародних організацій в науковому дискурсі. З'ясовано, що міжнародна організація пройшла щонайменше кілька кардинальних дефінітивних змін, розширюючи потенціал та

функціональну забарвленість через розширення програмних цілей та інтересів держав-учасниць, від адміністративного союзу із регулювання вузькоспеціалізованих питань до багаторівневих мережових структур, що поєднують класичні формальні та неформальні актори міжнародних відносин.

У підрозділі 2.1 – *Проблема дефініювання поняття «міжнародна організація» в науковій літературі* – проаналізовано становлення терміна *міжнародна організація* в науковому дискурсі та особливості категоріальної бази дослідження. На основі проведеного дослідження можна констатувати, що міжнародна організація як інститут міжнародного політичного співробітництва пройшла доволі складний шлях становлення та трансформації. Це, своєю чергою, зумовило неоднозначність оцінок та визначень поняття «міжнародна організація» та його смислового наповнення. У сучасній політичній науці важливою залишається розробка комплексного підходу до трактування багатосторонніх механізмів співробітництва між державами – міжнародних організацій як важливого елемента системи міжнародних відносин. Відповідно, розробка моделі функціонування різних типів міжнародних організацій повинна стати основою для ефективного відстоювання власних національних інтересів у рамках міжнародних політичних інститутів.

Розглядаючи проблему дефініювання поняття міжнародної організації, доходимо висновку, що політична наука вдосконалювала трактування складових цього терміна під впливом історичного розвитку суспільства. Проте і досі поза увагою дослідників залишаються питання, пов'язані з причинно-наслідковими процесами у розвитку багатосторонніх механізмів співпраці між державами, їхня адаптивність до змін світового порядку.

У підрозділі 2.2 – *Передумови виникнення та становлення міжнародних організацій як інститутів актуалізації інтересів держави* – розглянуто еволюцію системи багатосторонньої співпраці між державами, яка пройшла доволі непростий шлях розвитку. Характерною для нього є своєрідна «рухома рівновага», якої намагалися досягти провідні держави світу. Існування Вестфальської, Версальсько-Вашингтонської, Ялтинсько-Потсдамської, постбіполярної системи міжнародних відносин регламентували принципи, які закладали на міжнародних форумах. Важливою складовою процесу формування міжнародних організацій як інститутів багатосторонньої співпраці слугувала довготривала історична тенденція, яка впродовж століть «стягувала» світ у єдине ціле, а саме – інтернаціоналізація господарської, політичної чи інших сфер існування людства. З ускладненням системи міжнародних відносин виникає

необхідність стабільного і систематичного її врегулювання та створення міжнародних інституцій для виконання цієї функції.

У підрозділі 2.3 – *Проблема класифікації міжнародних організацій у науковій літературі. Функції міжнародних організацій* – охарактеризовано підходи до класифікації міжнародних організацій у науковій літературі. Аналіз наукової літератури у сфері міжнародних відносин засвідчує широкий спектр наявних підходів до питання визначення сутності, правової, організаційної природи міжнародних інститутів багатостороннього співробітництва. Водночас варто відзначити наявність спільного розуміння в тому, що міжнародні організації є продуктом політичної згоди між державами, необхідною умовою та інструментом реалізації національних інтересів держав на міжнародній арені. Попри наявний широкий спектр класифікацій та типологій, на нашу думку, найоптимальнішим підходом до типології та класифікації є підхід, заснований на поєднанні функціонального (галузевого) критерію та ефективності (дієвості) у процесі реалізації поставлених цілей діяльності. Значний вплив на підходи до класифікації мало творення міжнародно-правових принципів та формування так званого права міжнародних організацій. Доведено, що першопричиною (мотивом) створення міжнародної організації є політична воля держав і лише вона стає основою до створення нових або застосування вже існуючих міжнародно-правових норм. У розділі запропоновано класифікаційні моделі міжнародних організацій з урахуванням сучасних інноваційних підходів через поєднання традиційних та нових явищ у сучасній системі міжнародних відносин.

Третій розділ – *Еволюція регіональних організацій в умовах трансформації міжнародної системи* – акцентує увагу на тому, що міжнародні організації варто вважати інститутами багатостороннього співробітництва в умовах актуалізації потреб держав-членів до вирішення того чи іншого завдання. У розділі проаналізовано етапи становлення системи міжнародних організацій через творення моделі багатосторонньої колективної співпраці (системи ООН) та її розширення по вертикалі та горизонталі шляхом «делегування повноважень» спеціалізованим інституціям ООН та регіональним організаціям. Саме регіональні міжнародні організації стали інститутами багатостороннього співробітництва на локальному / регіональному рівні шляхом актуалізації інтересів держав-членів. Відзначено ключову роль регіональних організацій для реалізації та захисту національних та групових інтересів держав-членів. Охарактеризовано особливості інституційної системи організацій та їхні різновиди.

У підрозділі 3.1 – *Формування та еволюція системи ООН як базису сучасного світового порядку* – розкрито етапи становлення системи ООН, з'ясовано місце і роль регіональних міжнародних організацій в системі організацій. Обґрунтовано автономний характер функціонування та формати співпраці з універсальними інституціями.

Створення системи міжнародних організацій пішло шляхом побудови централізованої моделі ООН як центрального ядра системи та відносно автономних спеціалізованих міжнародних організацій, які формально, а іноді й програмно покликані вирішувати локальні та регіональні питання. У такий спосіб закладена основа розвитку регіональних інститутів багатостороннього співробітництва які згодом отримали широку автономію та досить часто особливий статус при ООН.

У підрозділі 3.2 – *Регіональні організації як засіб актуалізації інтересів в умовах глобального світу* – розкрито суть регіоналізму через призму формування нової ролі міжнародних регіональних організацій як інститутів актуалізації регіональних інтересів держав-членів через механізми прийняття та імплементації на місцях спільних рішень.

Серед безпосередніх політичних обставин для держави, які з середини 70-х років XX ст. спонукали своїх лідерів до участі в регіональних організаціях, була невдача у ранніх спробах щодо перебудови глобальної системи у такий спосіб, щоб вона краще слугувала економічним інтересам конкретної держави. Спроба встановити новий міжнародний економічний порядок 1974 р. втратила свою значущість вже до початку 1980-х років. Аналіз інтеграційних процесів на пострадянському просторі засвідчує наявність кількох стратегій інтеграції задля реалізації інтересів державами регіону. Спроба, з одного боку, російських політичних еліт до відновлення регіонального домінування Росії через створення системи регіональних міжнародних організацій (СНД, ОДКБ, ПА СНД, ЄврАзЕс тощо) стала поштовхом до альтернативних проєктів інтеграції державами, які обрали іншу модель регіонального співробітництва – через створення до певної міри альтернативних «російським» інститутам регіональної співпраці, таких як ОДЕР-ГУАМ, СДВ, ОЧЕС тощо. У цьому контексті особливої уваги заслуговує приклад зовнішньополітичних альтернатив міжнародної діяльності України, що продемонструвала еволюціонування концепції інтеграційної політики від концепції «спільного історичного минулого» до підходу, базованого на «зважуванні альтернатив» до європейської та євроатлантичної інтеграції.

Процес регіоналізації через вирівнювання між державами враховував ту обставину, що глобальні секторальні домовленості часто розглядали як такі, що приносили більше вигод для великих і багатих держав, аніж для держав з незначним рівнем розвитку. Однак існувала низка причин, щоб вважати, що на третій стадії «мережа» ставала менш диференційованою на глобальному рівні. Це слугувало відображенням модифікованого функціоналізму – відповідним компромісом між секторалізмом та регіоналізмом. Отже, розгляд діяльності новітніх інститутів багатостороннього співробітництва засвідчує незворотність поступального розвитку системи міжнародних організацій. При цьому спостерігається тенденція щодо впровадження нових форматів формальної та неформальної співпраці учасників таких утворень. Відтак глобальний та регіональний характер кожної окремо взятої інституції не є взаємовиключаючим, а, найімовірніше, відіграватиме роль взаємопов'язаного процесу «перетікання компетенцій» через «перетікання і взаємодоповнення інтересів» учасників таких проєктів, як і міжнародних акторів загалом.

У підрозділі 3.3 – *Діяльність міжнародних регіональних організацій у процесі глобального управління* – проаналізовано діяльність регіональних організацій в системі глобального управління та їхню роль у системі міждержавних відносин як інструменту актуалізації інтересів держав-членів. Виявлено взаємозалежність національного інтересу та суверенітету держави у міжнародних відносинах.

Розкрито механізм актуалізації національних інтересів держав через інструменти регіонального багатостороннього співробітництва в умовах глобалізації. Обґрунтовано, що в міру переходу від однополярності до складної, асиметричної багатополярності регіональні організації стають для держав головним засобом захисту свого суверенітету та колективного балансування проти глобальних загроз. Встановлено, що саме в межах регіональних структур відбувається агрегація локальних інтересів та їхня подальша легітимізація на глобальному рівні.

Спираючись на теоретичну модель нового регіоналізму, доведено, що сучасне глобальне управління втрачає суто державну та ієрархічну природу, перетворюючись на багаторівневу систему мережевої взаємодії. Регіональні організації в цій системі відіграють роль ключових вузлів («хабів»), які інтегрують зусилля урядів, транснаціонального бізнесу та неурядових акторів для оперативного реагування на транскордонні виклики (екологічні кризи, гібридні загрози, пандемії, безпекові дилеми). З одного боку, регіональні інституції діють як «стабілізатори» та регіональні регулятори, що знижують рівень системного

хаосу та структурують локальні простори безпеки. З іншого боку, поява альтернативних і функціонально розмитих форматів (зокрема, за участю амбітних регіональних лідерів) може спричиняти фрагментацію міжнародно-правового поля та створення конкуруючих «зон впливу», що суттєво ускладнює відновлення стабільного світоустрою.

Четвертий розділ – *Механізми прийняття та імплементації рішень міжнародних організацій* – робить головний акцент на дослідженні природи рішень міжнародних організацій як інструменту актуалізації політичної програми діяльності інститутів багатостороннього співробітництва. Розкрито правову природу рішень міжнародних організацій через розгляд проблеми співвідношення правової та політичної легітимності рішень регіональних організацій як складової системи міжнародних організацій.

У підрозділі 4.1 – *Рішення міжнародної організації як інструмент діяльності. Політико-дипломатичне прийняття рішень* – розглянуто природу рішень міжнародних організацій, їх класифікацію та особливості ухвалення. Обґрунтовано пріоритетність політичного легітимізму рішень міжнародних організацій у процесі їх реалізації через наявність політичної волі держав. Проаналізовано політико-дипломатичний механізм прийняття рішень та його трансформацію.

Незважаючи на гострі дебати науковців щодо юридичної сили рішень міжнародних міжурядових організацій, практика засвідчує, що вони здебільшого ефективно виконують рішення щодо питань внутрішньо-організаційного характеру. Вони, зрештою, формують так зване внутрішнє право міжнародних організацій та зазвичай мають обов'язкову силу для держав-членів конкретної організації. Натомість рішення, що спричиняють певні обов'язки для держав-членів організації, до того ж у випадку, якщо вони не збігаються з національними інтересами держави, виконують не завжди, з огляду на відсутність дієвих механізмів, що можуть змусити державу виконати те чи інше рішення. Зважаючи на це, проблематика реалізації рішень організації потребує подальшого вивчення та апробації в практиці міждержавних відносин ХХІ ст.

Водночас, як засвідчує розгляд процесу розробки, ухвалення рішень міжнародних організацій, окрему увагу необхідно звернути на питання міжнародної легітимності рішень і діяльності держав як на внутрішньо-організаційному рівні, так і стосовно інших держав поза межами організацій.

У підрозділі 4.2 – *Правова природа рішень міжнародних організацій. Проблема легітимізму у діяльності міжнародних організацій* – проаналізовано особливості правового статусу застосування рішень міжнародних організацій, визначено співвідношення правової та політико-дипломатичної легітимності та її практичні наслідки.

Політичний та бюрократичний механізми прийняття рішень є основними у процесі діяльності міжнародних міжурядових організацій. Їх застосовують як в організаціях глобального, так і регіонального характеру, що набуває регіонального чи глобального характеру залежно від класифікаційної ознаки тієї чи іншої міжнародної організації.

У підрозділі 4.3 – *Проблема ефективності діяльності організацій. Імплементация рішень як засіб актуалізації мети діяльності* – розглянуто різні підходи до визначення ефективності діяльності регіональних міжнародних організацій через призму формування категоріальної бази аналізу. Відтак ефективність функціонування організацій залежить не від кількості укладених угод та прийнятих рішень а від рівня реалізації політичної програми діяльності тієї чи іншої регіональної організації через раціонально обрану модель управління та розвитку бюрократичних процесів.

З'ясовано, що неформальне управління та використання методів тиску застосовують здебільшого в діяльності так званих недемократичних регіональних організаціях з домінуванням держав, режим політичної влади яких характеризується авторитарними методами управління. Така внутрішньополітична модель управління транслюється на структуру управління регіональних організацій як інструменту домінування на регіональному рівні державою – регіональним лідером (гегемоном).

Застосування моделі зважування затрати-вигоди через зменшення участі держави у міжнародній організації є одним з важливих інструментів планування глибини та моделі інтеграції держави, прогнозу ефективності в діяльності міжнародної організації. Відповідно, глибина участі найчастіше є ключовим чинником у зовнішньополітичному плануванні.

П'ятий розділ – *Політико-правова роль міжнародних регіональних організацій у сучасних міжнародних відносинах* – концентрує увагу на процесах трансформації місця і ролі регіональних організацій як складової системи міжнародних організацій в умовах невизначеності та еволюції сучасної системи. На основі отриманих узагальнень та висновків запропоновано прогностичний сценарій розвитку системи міжнародних організацій на найближче десятиліття та

визначено головні тенденції розвитку сучасної системи міжнародних відносин. Концептуалізовано окремі елементи зовнішньополітичної стратегії України в контексті її участі в інтеграційних процесах загалом та активізації участі у регіональних форматах багатостороннього співробітництва.

У підрозділі 5.1 – *Проблема співробітництва регіональних міжнародних організацій як складової системи ООН* – проведено аналіз форм співпраці регіональних міжнародних організацій з організаціями глобального характеру. З’ясовано, що стратегічне партнерство між ООН і регіональними організаціями має бути не лише технічним інструментом, а й основою для оновлення глобальної архітектури міжнародного врядування. Регіональні міжнародні організації відіграють дедалі важливішу роль у забезпеченні ефективного функціонування глобальної системи безпеки. Їх співпраця з ООН має потенціал для синергії зусиль, зменшення дублювання мандатів і підвищення гнучкості реагування на локальні виклики. Після початку російської агресії проти України у системі міжнародних відносин відбуваються динамічні трансформації, які впливають на зміну загальної архітектури міжнародної системи, коли міжнародні регіональні організації трансформуються зі супутніх елементів системи міжнародних організацій у самостійних регіональних гравців. При цьому вони виступають каталізаторами регіонального розвитку та стабільності. Також варто відзначити широке застосування та високий рівень залученості до регіональних процесів недержавних акторів, неформальні формати співпраці в різних сферах реалізації інтересів тих чи інших держав.

Враховуючи динамічні зміни системи міжнародних відносин та трансформацію ролі регіональних міжнародних організацій, можна сформулювати такі практичні рекомендації для підвищення рівня міжінституційної співпраці:

1. Удосконалити нормативно-правові основи співпраці ООН з регіональними організаціями шляхом прийняття рамкових угод нового покоління та створення спільних міжінституційних платформ для координації гуманітарних, миротворчих та відновлювальних місій у кризових регіонах.

2. Запровадити інтегровані цифрові платформи обміну інформацією та спільного планування між ООН та регіональними структурами. Підвищити рівень фінансування спільних програм через змішані механізми залучення донорських коштів, державного та приватного секторів.

3. Посилити участь регіональних організацій у розробці стратегічних документів ООН, зокрема в рамках «Порядку денного ООН 2030» та ініціативи «Our Common Agenda».

У підрозділі 5.2 – *Трансформація ролі та форм участі регіональних міжнародних організацій у сучасній системі міжнародних відносин* – проаналізовано інституційно-організаційні зміни у процесі розвитку та творення нових міжнародних регіональних форматів співпраці. Встановлено, що сучасним трендом є розбудова мінілатеральних альянсів у стратегії творення нових мережових інституцій.

На основі вивчення досвіду творення малих оборонних мінілатеральних альянсів у Європейському регіоні визначено пріоритетні засади для України та регіональних партнерів, стратегія подальшого розвитку яких має базуватися на трьох засадах: відмова від побудови «ще однієї загальної організації» на користь спеціалізованих безпекових хабів, як створення Чорноморського безпекового хабу (Україна, Румунія, Туреччина) для контролю морських коридорів, що є логічним продовженням енергетичної логіки ГУАМ; розбудова спільних центрів раннього попередження про гібридні загрози (кібератаки, дезінформаційні кампанії тощо); мінілатеральний формат має передбачати наявність ресурсів для швидкого реагування, які не залежать від рішень Ради Безпеки ООН. Звідси порівняльний аналіз показує, що успіх превентивної дипломатії міжнародної регіональної організації залежить від трьох чинників, таких як: ціннісна гомогенність, коли члени блоку поділяють спільне бачення загрози; наявність зовнішнього арбітра, коли безпекові ініціативи організації потребують зовнішнього стимулу та підтримки; автономія – здатність організації проводити незалежний моніторинг ситуації, незалежно від політичної позиції домінуючого гравця.

На основі аналізу літератури та сучасних тенденцій розвитку системи міжнародних відносин обґрунтовано щонайменше два базові сценарії розвитку міжнародної системи та системи міжнародних організацій.

Першим, найамбітнішим, можна вважати «технологічний», заснований на тенденції всеохоплюючого застосування інформаційних технологій та цифровізації дипломатії, комунікації та створенні різного роду інформаційних мереж, ключовій ролі штучного інтелекту та його застосування для оптимізації діяльності міжнародних організацій. Міжнародні організації перетворюються на мережу ШІ-протоколів, що автоматично узгоджують рішення. Другий сценарій заснований на створенні малих альянсів, які стають центрами мережі із

залученням до процесу ухвалення та імплементації рішень, окрім державних інституцій, експертних центрів, неурядових організацій для формування регіональної ідентичності. Регіональні блоки (ЄС, АСЕАН, Африканський Союз) стають вузлами глобальної мережі. Статус ООН зводиться до координації діяльності.

У висновках підсумовано теоретичні, методологічні та емпіричні результати й окреслено напрями подальших досліджень.

ВИСНОВКИ

Проведене дослідження, побудоване на засадах поліпарадигмальності, історизму, системності та компаративістики, дало змогу сформулювати такі наукові результати, теоретичні узагальнення та практичні висновки:

Дослідження феномену регіональних міжнародних організацій у системі міжнародних відносин знайшло своє відображення у різних теоретичних концепціях. Їхній аналіз засвідчує наявність широкого спектра підходів як до дефініювання поняття «міжнародна організація» та його поступової трансформації, пов'язаної зі змінами у розвитку самої системи міжнародних відносин, її ускладнення, появи нових елементів тощо. Цей факт можна пояснити складністю міжнародних відносин у традиційному розумінні та наявністю різних підходів до трактування процесу творення та визначення програми діяльності тієї чи іншої інституції багатостороннього співробітництва. Таке різноманіття у підходах до визначення міжнародних організацій дає підстави стверджувати, що міжнародні організації є специфічною категорією міжнародних політичних інститутів. Зокрема, можна виокремити два види міжнародних організацій: міжнародні організації як інститути колективних дій, а також міжнародні режими. У цьому контексті і перші, і другі є міжнародними соціально-політичними інститутами, які характеризуються певними моделями поведінки, що базуються на основі міжнародних норм і правил, які в аналогічних ситуаціях сприяють зближенню взаємних позицій та очікувань. Попри це, міжнародні режими завжди належать до конкретних сфер діяльності (обмеження озброєнь, подолання проблем збереження клімату тощо), оскільки такі важливі глобальні питання потребують глобального вирішення. Такі питання стають предметом діяльності галузевих чи спеціалізованих політичних механізмів міжнародного характеру. Міжнародні режими – це міжнародні інститути, які діють у конкретних сферах,

характеризуються основними принципами, нормами, правилами і процедурами прийняття рішень, навколо яких сходяться поведінкові очікування.

Аналіз еволюції наукових підходів до вивчення природи, передумов виникнення та функціональної ролі регіональних міжнародних організацій у світовій політиці засвідчив очевидну вичерпаність та обмеженість монопарадигмальних моделей в умовах сучасного руйнування біполярних та однополярних архітектур світоустрою. Традиційна для XX ст. наукова дихотомія між політичним реалізмом, з одного боку, та лібералізмом, з іншого, на сучасному етапі розвитку системи міжнародних відносин втратила свою монопольну пояснювальну здатність.

Дослідження показало, що для належного аналізу сучасного динамічного стану міжнародних відносин необхідний синтез цих підходів із залученням конструктивістських підходів, які розкривають роль регіональних інституцій як інкубаторів спільної регіональної ідентичності, що продукують колективні норми, цінності та специфічні безпекові культури, трансформуючи первісні егоїстичні інтереси держав у солідарні стратегії дій. Головним висновком є обґрунтування цінності положень теорії нового регіоналізму та концепцій мережевого управління. На відміну від «старого» регіоналізму часів холодної війни, який мав виключно державоцентричний, ієрархічний та закритий характер, сучасний регіоналізм розвивається за логікою «знизу вгору». Він перетворює регіональну організацію на складну, багаторівневу та відкриту мережу взаємодії, де суверенні уряди діють у постійній кооперації з недержавними акторами – транснаціональним бізнесом, міжнародними неурядовими організаціями, експертними центрами та регіональними лідерами думки. Саме така поліпарадигмальна аналітична матриця дозволяє збагнути логіку функціонування інститутів багатостороннього співробітництва в епоху гібридних загроз та глобальної децентралізації.

Ретроспективний аналіз та систематизація понятійно-категоріального апарату міжнародно-політичної науки дозволили розв'язати тривалу наукову дискусію щодо дефініювання та класифікації міжнародних організацій. Доведено, що класичні юридичні підходи, які визначали міжнародну організацію суто як похідну форму міждержавного договору (конвенційне утворення), позбавлену власної політичної волі, є анахронічними. У дисертації обґрунтовано комплексне політологічне визначення міжнародної організації як відносно автономної, інституціоналізованої системи багатосторонньої політичної взаємодії, що володіє специфічною міжнародною суб'єктністю, власною системою нормативно-

ціннісних координат, розвиненою структурою органів та здатністю формувати колективну волю, яка не зводиться до простої суми національних інтересів її держав-членів, а являє складну взаємопов'язану систему взаємовпливу.

Історико-хронологічне дослідження еволюції інститутів багатостороннього співробітництва в широких часових межах (від появи перших міжнародних адміністративних спілок наприкінці XIX ст. до динамічних процесів сучасності) дозволило виявити чітку циклічну закономірність: кожна масштабна хвиля інституціоналізації та виникнення нових форматів регіоналізму були прямим наслідком глибоких геополітичних криз, руйнації попереднього світоустрою та завершенням великих збройних конфліктів. Розвиток організацій відбувався за логікою послідовного ускладнення та розширення їхнього функціонального поля – від первісної вузькотехнічної та координаційної кооперації в XIX ст. через перші спроби створення універсальних безпекових структур у першій половині XX ст. до формування розгалуженої, диференційованої системи глобального та регіонального управління в постбіполярний період.

У роботі доведено, що традиційний поділ організацій на «глобальні» та «регіональні» за суто територіальним критерієм є недостатнім у XXI ст. внаслідок розмивання географічних кордонів та віртуалізації багатьох сфер міжнародного життя. Запропоновано модернізовану класифікаційну матрицю, де базовими критеріями виступають ареал реального функціонального впливу, рівень інституційної адаптивності та характер мережевої взаємодії з недержавними акторами. Це дозволило чітко типологізувати сучасні інституції, розмежувавши жорсткі інтеграційні блоки наднаціонального типу (Європейський Союз), класичні воєнно-політичні альянси (НАТО) та гнучкі, транскордонні функціональні конгломерати й діалогові платформи, що суттєво полегшує аналіз їхньої операційної спроможності.

Отже, можна констатувати, що міжнародна організація як інститут міжнародного політичного співробітництва пройшла доволі складний шлях становлення та трансформації. Це, своєю чергою, зумовило неоднозначність оцінок та визначень поняття «міжнародна організація» та його смислового наповнення. У сучасній політичній науці важливою залишається розробка комплексного підходу до трактування багатосторонніх механізмів співробітництва між державами – міжнародних організацій як важливого елемента системи міжнародних відносин. Відповідно, розробка моделі функціонування різних типів міжнародних організацій повинна стати основою для ефективного відстоювання власних національних інтересів у рамках

міжнародних політичних інститутів. Розглядаючи проблему дефініювання поняття «міжнародна організація», доходимо висновку, що політична наука вдосконалювала трактування складових цього терміна під впливом історичного розвитку людського суспільства. Проте і досі поза увагою дослідників залишаються питання, пов'язані з причинно-наслідковими процесами у розвитку багатосторонніх механізмів співпраці між державами. На наш погляд, акцентування уваги на цьому аспекті може дати розуміння природи мультилатерального співробітництва, його підвалин та рушійних механізмів.

Аналіз наукової літератури у сфері міжнародних відносин засвідчує широкий спектр наявних підходів до питання визначення сутності, правової, організаційної природи міжнародних інститутів багатостороннього співробітництва. Водночас варто зазначити наявність спільного розуміння в тому, що міжнародні організації є продуктом політичної згоди між державами, необхідною умовою та інструментом реалізації національних інтересів держав на міжнародній арені.

Аналіз специфіки функціонування регіональних міжнародних організацій в умовах системної трансформації сучасного міжнародного порядку дозволив виявити глибокі структурні зрушення у глобальній архітектурі управління. Доведено, що класична модель взаємодії, закладена у Главі VIII Статуту ООН, яка передбачала чітку ієрархічну підпорядкованість регіональних інституцій універсальній організації та визначала їх як допоміжні інструменти Ради Безпеки ООН у сфері підтримання локального миру, у XXI ст. зазнала системної руйнації.

Сучасний етап розвитку міжнародних відносин характеризується глибокою кризою та фактичним функціональним паралічем універсальних інститутів безпеки, насамперед Ради Безпеки ООН, через зловживання правом вето з боку окремих постійних членів, які виступають безпосередніми агресорами та ревізіоністами світового порядку. За цих умов регіональні організації здійснили кардинальний еволюційний стрибок, перетворившись на автономні центри безпекового та політичного регулювання. Вони змушені самотійно, в межах своїх географічних та функціональних зон, компенсувати хронічний дефіцит глобального консенсусу, беручи на себе першочергові функції щодо превентивної дипломатії, врегулювання збройних конфліктів та локалізації транскордонних загроз.

Звідси можна стверджувати, що в умовах переходу до асиметричної багатополярності регіональні організації стають для середніх та малих держав головним і найефективнішим інструментом актуалізації, захисту та легітимізації

їхніх національних інтересів. Саме на регіональному рівні відбувається первинна агрегація інтересів, які згодом транслуються на глобальний рівень.

Водночас обґрунтовано амбівалентну природу сучасної регіоналізації. З одного боку, вона діє як чинник стабілізації, структурує локальні безпекові простори та знижує загальний рівень системного хаосу. З іншого боку, хаотична поява альтернативних, функціонально розмитих та ідеологічно неоднорідних форматів веде до небезпечної фрагментації міжнародно-правового поля, створення конкуруючих, закритих «зон впливу» та виникнення міжінституційних конфліктів, що суттєво ускладнює відновлення єдиної, стійкої та передбачуваної системи глобального управління.

Дослідження внутрішньої інституційної динаміки регіональних організацій дозволило концептуалізувати рішення міжнародної організації як складний, багатовимірний продукт політико-дипломатичного компромісу, в якому відображається баланс сил та інтересів держав-учасниць. Доведено, що тривала відданість багатьох організацій класичному принципу консенсусу в умовах сучасної геополітичної поляризації перетворюється на чинник інституційної деградації та паралічу. Натомість організації, які спромоглися впровадити гнучкі мажоритарні процедури ухвалення рішень, демонструють значно вищий рівень політичної дієздатності та суб'єктності.

У результаті аналізу сучасної кризи легітимізму в діяльності міжнародних інституцій виявлено глибокий розрив між формально-юридичною легітимністю рішень та їхньою реальною політичною легітимністю. Особливу увагу приділено аналізу деструктивних практик, коли автократичні регіональні лідери використовують контрольовані регіональні організації для легітимізації власних експансіоністських чи агресивних дій, що дискредитує саму ідею багатостороннього інституційного співробітництва.

Центральним результатом є обґрунтування того, що реальна ефективність будь-якої регіональної організації вимірюється не кількістю підписаних декларацій чи проведених самітів, а рівнем реальної імплементації рішень держав-учасниць у практичні кроки на національному рівні. Водночас відзначено, що на шляху ефективної імплементації таких рішень з'являються перешкоди функціонального характеру, а саме:

- відсутність у більшості регіональних інституцій наднаціональних механізмів верифікації, моніторингу та примусу;
- свідоме розмивання формулювань у фінальних документах-рішеннях задля досягнення компромісу;

- прями́й політичний саботаж взятих на себе зобов'язань з боку окремих акторів в умовах загострення дилеми безпеки.

У сучасних умовах міжнародні процеси характеризуються посиленням ролі міжнародних міжурядових організацій. Безперечно, держави зі зміцненням ролі міжнародних організацій не втрачають свого значення, а лише отримують зручний, організаційно-правовий механізм для взаємодії. Незважаючи на гострі дебати науковців щодо юридичної сили рішень міжнародних міжурядових організацій, практика засвідчує, що здебільшого ефективно реалізують рішення з питань внутрішньоорганізаційного характеру. Натомість рішення, що спричиняють певні обов'язки для держав-членів організації випадку, якщо вони не збігаються з національними інтересами держави, реалізують не завжди, з огляду на відсутність дієвих механізмів, що можуть змусити державу їх виконати. Зважаючи на це, проблематика реалізації рішень організації потребує подальшого вивчення та апробації в практиці міждержавних відносин XXI ст.

У цьому контексті можна стверджувати, що здатність організації оперативно модифікувати свої внутрішні процедури, створювати гнучкі функціональні органи та запроваджувати тимчасові мережеві формати реагування на транскордонні кризи в режимі реального часу без проведення тривалої перебудови своїх базових статутних структур є важливим аспектом інституційної адаптивності. Власне інституційна адаптивність визначена як головна умова життєздатності організацій у XXI ст.

Аналіз еволюції політико-правової ролі міжнародних регіональних організацій у сучасних міжнародних відносинах зафіксував їхнє остаточне перетворення на центральні елементи архітектури безпеки, які діють в умовах ускладнення конфліктогенності та гібридизації форм насильства. Доведено, що класичні інструменти миротворчості та превентивної дипломатії, розроблені в епоху домінування симетричних міждержавних конфліктів, виявляються неефективними проти асиметричних загроз – кібератак, дезінформаційних кампаній, економічного шантажу, нелегальної міграції як зброї та дій недержавних мілітарних акторів.

Застосування методу сценарного аналізу та прогностичного моделювання дозволило окреслити контури та тренди розвитку архітектури регіональних організацій на перспективу наступного десятиріччя. Обґрунтовано, що за умов прогресуючої децентралізації світоустрою найжиттєздатнішими виявляться дві моделі інституцій:

– наявність оборонних альянсів з високим рівнем довіри та спільних цінностей, що формуватимуть своєрідну ідентичність. Такі інституції характеризуватимуться наявністю жорстких зобов'язань на кшталт НАТО;

– гнучкі мережеві регіональні міжнародні організації зі швидким ухваленням необхідних рішень та залученням недержавних акторів.

Організації, які не спроможні адаптуватися до мережевого принципу управління та застрягнуть у жорстких бюрократичних процедурах і консенсусних пастках, неминуче маргіналізуються, перетворившись на суто декларативні форуми без реального впливу на світову політику.

На основі концептуальних результатів дослідження розроблено розгорнутий комплекс практичних рекомендацій, спрямованих на радикальну оптимізацію та підвищення ефективності зовнішньополітичної стратегії України у сфері взаємодії з міжнародними регіональними організаціями. Доведено, що в умовах триваючої екзистенційної російської агресії, глибокої руйнації європейської безпекової архітектури та нагальної потреби у формуванні умов для стабільної постконфліктної відбудови, Україна має докорінно змінити саму філософію свого міжнародного інституційного позиціонування.

Основними стратегічними орієнтирами визначено такі:

- Перехід від пасивного інституційного залучення до активного інституційного ініціювання. Україна має припинити сприймати себе суто як реципієнта рішень чи здобувача членства у вже існуючих, часто малорухливих міжнародних структурах. Спираючись на унікальний бойовий, безпековий, логістичний та антигібридний досвід, держава повинна виступати безпосереднім архітектором та драйвером створення нових, гнучких, функціонально орієнтованих регіональних альянсів.

- Пріоритетність розбудови регіональних безпекових та економічних мереж (безпековий мікрорегіоналізм). В умовах дефіциту глобального та загальноєвропейського консенсусу, життєво необхідним є форсування та інституційне зміцнення малих, високоефективних регіональних форматів у Балто-Чорноморському, Адріатичному та Центральноевропейському регіонах. Україна має ініціювати трансформацію існуючих діалогових платформ (Люблінський трикутник, Квадрига, формати взаємодії з країнами Вишеградської групи та Балтійського регіону) у тривалі інституційні мережі із чіткими зобов'язаннями у сферах військово-технічного співробітництва, спільного захисту критичної інфраструктури, кібербезпеки та протидії дезінформації.

- Інституціоналізація інструментів антигібридної резильєнтності (стійкості). Рекомендовано ініціювати створення спеціалізованої регіональної інституції (або розгалуженої мережі Центрів стійкості) під егідою зацікавлених держав-партнерів, яка б займалася акумуляцією, аналізом та практичним упровадженням методів протидії асиметричним загрозам. Це дозволить конвертувати практичний досвід України у вагомий міжнародний інституційний капітал.

- Отримані теоретичні висновки щодо інституційної адаптивності та мережевого управління мають бути безпосередньо впроваджені у процес підготовки кадрів за напрямом «Міжнародні відносини». Необхідно посилити експертний супровід зовнішньополітичних рішень через створення постійно діючих аналітичних груп при РНБО та МЗС України, які б здійснювали моніторинг інституційної динаміки регіональних організацій та оперативне моделювання сценаріїв їхнього розвитку.

Підсумовуючи, можна стверджувати на необхідності подальшого розвитку досліджень проблематики міжнародних організацій як напряму у вітчизняній політичній науці, пов'язаного із комплексним переосмисленням місця і ролі регіональних організацій як динамічних мережевих суб'єктів глобального управління, а запропоновані рекомендації створюють надійне підґрунтя для суттєвого підвищення ефективності захисту національних інтересів, зміцнення національної безпеки та утвердження суб'єктної ролі України у творенні нової, більш тривалої та справедливої архітектури міжнародних відносин.

СПИСОК ПРАЦЬ, ОПУБЛІКОВАНИХ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Наукові праці, у яких опубліковані основні наукові результати дисертації

Статті у виданнях, що індексуються в міжнародних наукометричних базах даних Scopus та Web of Science

1. Kuchyk O., Hohosha O., Hud B., Malyk I., Hud R. UN–NATO partnership in peacekeeping missions: Joint reform prospects for global security. *Studies in European Affairs*. 2025. Vol. 29. Issue 4. P. 191–206. URL: <https://journalse.com/the-un-nato-partnership-in-peacekeeping-missions-joint-reform-prospects-for-global-security/>. (авторський внесок 40 %), Scopus. Q3.

2. Kuchyk O., Berezovska-Chmil O., Gnatyshyn M., Moskaliuk M., Svoboda I. The role of state institutions in the formation of security policy during potential military conflicts. *Ciencia y Tecnología – Serie de Conferencias*. Salud, 2025. No 4. P. 1304. URL: <https://conferencias.ageditor.ar/index.php/sctconf/article/view/1304> (авторський внесок 20 %), Scopus. Q4.

3. Kuchyk O., Medvid L., Loskutov T., Vovk M., Aharkova, O. International mechanisms for the protection of human rights under martial law. *Amazonia Investiga*. 2023. No 12(69). P. 94–105. URL: <https://amazoniainvestiga.info/check/69/8-94-105.pdf> (авторський внесок 20 %), Scopus. Q3.

4. Buhlai N., Bukina T., Nagornyak M., Plevako K., Kuchyk O. The case study of historical contexts in the process of developing modern diplomatic relations on the example of Ukraine and Poland. *AD ALTA: Journal of Interdisciplinary Research*. 2022. Vol. 12. Issue 1. Special XXVI. P. 45–49. URL: <https://www.webofscience.com/wos/woscc/full-record/WOS:000797243700007> (авторський внесок 20 %), Web of Science.

5. Likarchuk D., Krasnozhon N., Kuchyk O., Kundeus O., Andrieieva O. Theoretical and practical views of political integration in Central and Eastern Europe. *Cuestiones Políticas*. 2022. Vol. 40. No 72. P. 912–926. URL: <https://produccioncientificaluz.org/index.php/cuestiones/article/view/37811/41629> (авторський внесок 20 %), Web of Science.

6. Shulga M., Diliia O., Krasnozhon N., Kuchyk O., Kravchuk O., Kostyrya I. Regional Leadership as an Element of Ukraine's Geopolitical Strategy. *Cuestiones Políticas*. 2022. Vol. 40. No 73. P. 27–51. URL: <https://produccioncientificaluz.org/index.php/cuestiones/article/view/38384/42555> (авторський внесок 20 %), Web of Science.

7. Kuchyk H., Kuchyk O. Political Communication in Multilateral Diplomacy: Linguistic Dimension. *Studies in Media and Communication*. 2022. Vol. 10. No 3. P. 132–137. URL: <https://redfame.com/journal/index.php/smc/article/view/5843> (авторський внесок 50 %), Scopus. Q3.

Статті в наукових фахових виданнях України

1. Кучик О. С. Моделі постконфліктного врегулювання у системі миротворчої діяльності міжнародних безпекових організацій: досвід для України. *Український політико-правовий дискурс*. 2025. URL: <https://ppdnz.com.ua/index.php/home/about>.

2. Кучик О. С. Політичні наслідки міграційних процесів у контексті глобальних викликів для країн Східної Європи. *Політикус*. 2025. Вип. 1. С. 181–188. URL: <https://doi.org/10.24195/2414-9616.2025-1.28>.

3. Кучик О. С. Питання адаптації діяльності міжнародних безпекових організацій в умовах новітніх викликів міжнародній системі безпеки. *Політичне життя*. Вінниця : ДонНУ імені Василя Стуса, 2022. Вип. 1. С. 61–68.

4. Кучик О. С. Україна в багатосторонньому міжнародному співробітництві: нові виклики та тенденції 2018 року. *Вісник Львівського університету. Серія міжнародні відносини*. Львів : Видавничий центр ЛНУ ім. І. Франка, 2018. Вип. 45. С. 62–70.

5. Кучик О. «Криза ефективності» міжнародних інституцій в умовах зміни міжнародної системи безпеки у контексті трансформацій міжнародного порядку. *Вісник Львівського університету. Серія міжнародні відносини*. Львів : Видавничий центр ЛНУ імені І. Франка, 2017. Вип. 41. С. 97–103.

6. Кучик О., Кучик Г. Формування концепту «міжнародні організації» в системі наукових дисциплін: концептуальні засади дослідження. *Вісник Львівського університету. Серія міжнародні відносини*. Львів : Видавничий центр ЛНУ імені І. Франка, 2017. Вип. 42. С. 84–96.

7. Кучик О. С., Гогоша О. І. Концепція «гуманітарної операції» в теорії міжнародних відносин. *Вісник Львівського університету. Серія міжнародні відносини*. Львів : Видавничий центр ЛНУ ім. І. Франка, 2015. Вип. 37. Ч. 3. С. 28–34.

8. Кучик О., Москалик А. Субрегіональні інтеграційні механізми в контексті Веймарського трикутника в контексті трансформаційних процесів міжнародної системи. *Науковий вісник Дипломатичної Академії України*.

Зовнішня політика і дипломатія: традиції, тренди, досвід. Серія політичні науки. Київ, 2014. Вип. 21. Ч. 2. С. 49–55.

9. Кучик О. Міжнародні організації в контексті становлення Ялтинсько-Потсдамської системи міжнародних відносин. *Наукові записки Таврійського національного університету ім. В. І. Вернадського. Серія «Філософія. Культурологія. Політологія. Соціологія».* 2014. Том 27(66). № 1–2. С. 300–307.

10. Кучик О., Москалик А. Європейський та євроатлантичний вимір співробітництва Республіки Польща у Веймарському трикутнику. *Філософія і політологія у контексті сучасної культури.* Дніпропетровськ, 2013. Вип. 6(2). С. 159–164.

11. Кучик О., Червінка І. Погляди реалістів та неореалістів на функції та роль міжнародних організацій. *Вісник Одеського національного університету. Соціологія і політичні науки.* Одеса, 2013. Т. 18. Вип. 1(17). С. 99–105.

12. Кучик О. С., Мальський М. З. Організація за демократію та економічний розвиток ГУАМ як проект регіонального лідерства України: проблеми та перспективи. *Вісник Львівського університету. Серія міжнародні відносини.* Львів : Видавничий центр Львівського національного університету імені Івана Франка, 2013. Вип. 32. С. 47–54.

13. Кучик О. С. Еволюція поняття міжнародної організації: теоретико-методологічний аспект. *Вісник Львівського університету. Серія міжнародні відносини.* Львів : Видавничий центр Львівського національного університету імені Івана Франка, 2012. Вип. 30. С. 24–32.

14. Кучик О. С., Гогоша О. І. Участь неурядових організацій у гуманітарних місіях та операціях ООН. *Дослідження світової політики : зб. наук. праць Інституту світової економіки і міжнародних відносин НАН України.* Київ, 2012. № 3(52). С. 163–169.

15. Кучик О. С. Механізми та форми реалізації колективної безпеки у діяльності міжнародних організацій. *Актуальні проблеми міжнародних відносин : збірник наукових праць Київського національного університету імені Тараса Шевченка.* Київ, 2011. Вип. 99. Ч. 2. С. 34–39.

16. Кучик О. С., Гогоша О. І. Вплив глобалізаційних процесів на трансформацію механізмів здійснення миротворчих операцій ООН в 1990-х роках. *Вісник Львівського університету. Серія міжнародні відносини.* Львів : Видавничий центр Львівського національного університету імені Івана Франка, 2007. Вип. 20. С. 28–35.

17. Кучик О. С. Функціональні особливості діяльності міжнародних організацій. *Вісник Львівського університету. Серія Міжнародні відносини*. Львів : Видавничий центр Львівського національного університету імені Івана Франка, 2006. Вип. 16. С. 100–106.

18. Кучик О. С. Міжнародна організація як інструмент розв'язання міжнародних конфліктів у другій половині ХХ століття. *Вісник Львівського університету. Серія міжнародні відносини*. Львів : Видавничий центр Львівського національного університету імені Івана Франка, 2005. Вип. 15. С. 113–118.

Статті в іноземних наукових виданнях

1. Kuchyk O., Hohosha O., Shalenna N., Kut M., Kushta O. Effectiveness of the Decision-Making Process in International Security Organizations in the Context of International Crises. *Pakistan Journal of Criminology*. 2024. No 16(2). P. 231–246. URL: <https://www.pjcriminology.com/publications/effectiveness-of-the-decision-making-process-in-international-security-organizations-in-the-context-of-international-crises/> (авторський внесок 30 %), Scopus. Q4.

2. Gladys M., Pakhomenko S., Kuchyk O. The Information Resilience of Ukraine and the EU in Terms of Russian Aggression. *Language, Culture, Politics: International Journal*. 2023. Vol. 1. P. 227–245. URL: https://lcpijournal.panschelm.edu.pl/wp-content/uploads/2023/11/LCPI2023_1_Gladys-Pakhomenko-Kuchyk.pdf.

3. Kuczyk O. Regionalna współpraca Ukrainy w ramach Organizacji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie w warunkach przemiany środowiska bezpieczeństwa w regionie Europy Środkowo-Wschodniej. *Wschodnioznawstwo*. Wrocław, 2017. P. 365–374.

4. Kuchyk O., Chervinka I. Political and Legal Mechanisms of International Organizations in Ethno-Political Conflicts Settlement. *Wschodnioznawstwo*. Wrocław, 2015. P. 261–274.

5. Кучик О. С., Гогоша О. І. Політико-правові елементи участі ОБСЄ в системі миротворчості Організації Об'єднаних Націй. *Evropský politický a právní diskurz*. 2014. Svazek 1, 6 vydání. С. 161–169.

6. Kuczyk O. Ewolucja treści systemu bezpieczeństwa zbiorowego jako składnika teorii organizacji międzynarodowych. *Colloquium wydziału nauk humanistycznych i społecznych*. Kwartalnik. Gdynia, 2012. No 4. S.111–121.

Розділи в монографіях

1. Кучик О. Східне партнерство як субрегіональний механізм європейської інтеграції в контексті українсько-польських відносин: геополітичний та цивілізаційний виміри. *Stosunki polsko-ukraińskie 1991–2014. Próba bilansu*. Lublin : Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, 2016. S. 281–299.
2. Кучик О. С., Кучик Г. Б. Регіональне безпекове співробітництво Польщі та України: від концепції регіонального лідерства до геополітичного суперництва. *State Security in the Contemporary World*. Kraków, 2019. S. 78–83.

Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації

1. Кучик О. С. Трансформація зовнішньополітичних орієнтацій України в умовах переформатування міжнародної системи: геополітичний та цивілізаційний вимір. *Реструктуризація глобального простору: історичні імперативи та виклики* : збірник тез доповідей (Київ, 24 квітня 2014 р.) ; за заг. ред. М. А. Кулініча, Н. О. Титаренко, В. Г. Ціватого. Київ: ДАУ при МЗС України, 2014. 160 с. С. 35–36.
2. Кучик О. С. Мілітарні та дипломатичні виміри діяльності міжнародних інституцій у контексті російсько-українського воєнного конфлікту. *Глобалізаційні виклики та багатостороння дипломатія* : збірник тез доповідей (Київ, 18 березня 2015 р.) ; за ред. В. М. Кулініча, Н. О. Татаренка, В. Г. Ціватого. Київ : ДАУ при МЗС України, 2015. 276 с. С. 47–48.
3. Кучик О. С. Співвідношення механізмів примусу та дипломатичних процедур в діяльності міжнародних організацій в умовах загострення російсько-українського військового конфлікту. *Сучасні тенденції міжнародних відносин: політика, економіка, право* : зб. наук. праць IV щорічної Міжнар. наук.-практ. конференції (Львів, 16–17 квітня 2015 р.). Львів, 2015. 444 с. С. 158–160.
4. Кучик О. С. Трансформація системи міжнародної безпеки в умовах російсько-українського військового конфлікту: проблема ефективності діяльності міжнародних інститутів. *Україна в умовах трансформації міжнародної системи безпеки* : матеріали Міжнар. наук.-практ. конференції (Львів, 15 травня 2015 р.). Львів : Факультет міжнародних відносин ЛНУ ім. Івана Франка, 2015. С. 19–21.
5. Кучик О. С. Трансформація форм та механізмів співпраці України з НАТО в умовах сучасних викликів та загроз. *Імплементация стандартів НАТО в Україні: здобутки та перспективи* : матеріали Міжнар. наук.-практ. конференції

(Львів, 23 вересня 2015 р.) ; упорядники: М. З. Мальський, О. С. Кучик. Львів : Факультет міжнародних відносин ЛНУ ім. Івана Франка, 2015. 52 с. С. 15–17.

6. Кучик О. С. Трансформація ролі міжнародних організацій у сучасних міжнародних відносинах. *Міжнародні відносини: політичні, правові, економічні, лінгвістичні аспекти* : матеріали наук. конф. факультету міжнародних відносин Львівського національного університету (8–9 лютого 2011 р.). Львів : Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2011. С. 3–5.

7. Кучик О. «Криза ефективності» механізмів інститутів багатостороннього співробітництва в умовах новітніх викликів і загроз. *Зовнішня політика і дипломатія: український та світовий досвід* : збірник тез доповідей (Київ, 23 грудня 2015 р.) ; за заг. ред. В. Г. Ціватого. Київ : ДАУ при МЗС України, 2015. С. 110–112.

8. Кучик О. Україна у багатосторонньому співробітництві в умовах трансформації сучасного міжнародного порядку. *Україна в умовах трансформації міжнародної системи безпеки* : матеріали Міжнар. наук.-практ. конференції (Львів, 19 травня 2016). Львів : факультет міжнародних відносин ЛНУ ім. І. Франка, 2016. С. 10–13.

9. Кучик О., Мальський М. Геополітичні виміри транскордонної безпеки в контексті інтеграційних тенденцій пострадянського простору. *Транскордонна безпека: політико-правовий, соціально-економічний та гуманітарний виміри* : матеріали Міжнар. наук.-практ. конференції (Львів, 14 квітня 2016 р.). Львів : Факультет міжнародних відносин ЛНУ ім. І. Франка, 2016. С. 3–5.

10. Кучик О. С. Інститути міжнародного безпекового співробітництва в умовах геополітичних та цивілізаційних викликів початку ХХІ століття. *Виклики політики безпеки: історія та сучасність* : збірник тез доповідей Міжнар. наук. конференції (16–18 червня 2016 р.). Львів : НАСВ, 2016. С. 32–33.

11. Кучик О. С. Реінтерпретація ролі міжнародних безпекових організацій у контексті зростання конфліктогенності на пострадянському просторі. *Конфлікти на пострадянському просторі: глобальний та локальний виміри* : матеріали Міжнар. наук. конференції (Львів, 13 грудня 2016 р.) ; упорядники: М. Мальський, Р. Вовк, О. Кучик. Львів : Факультет міжнародних відносин ЛНУ ім. Івана Франка. 2016. С. 32–36.

12. Кучик О., Мальський М. Переосмислення безпекового виміру співробітництва України з державами Центральної та Східної Європи на сучасному етапі. *Транскордонна безпека: політико-правовий, соціально-економічний, гуманітарний та екологічний вимір* : збірник матеріалів Міжнар. наук.-практ.

конференції (Львів, 21 квітня 2017 р.) ; упорядники: М. З. Мальський, О. С. Кучик, Р. В. Вовк. Львів : Факультет міжнародних відносин, 2017. С. 4–7.

13. Кучик О. С. Регіональний вимір інтеграційних проектів в контексті геополітичних трансформацій у сучасних міжнародних відносинах. *Безпекові виклики у геополітиці XXI століття* : матеріали Міжнар. наук. конференції (Львів, 23–24 листопада 2017 р.) ; упорядники: М. З. Мальський, О. С. Кучик, Р. В. Вовк. Львів : Факультет міжнародних відносин ЛНУ імені Івана Франка, 2017. 149 с.

14. Кучик О. С. Геополітичні проекти інтеграції в Євразійському регіоні: українська візія. *Україна в умовах трансформації міжнародної системи безпеки* : матеріали Міжнар. наук. конференції (Львів, 15–16 травня 2018 р.) ; упорядники: М. З. Мальський, О. С. Кучик, Р. В. Вовк. Львів : факультет міжнародних відносин ЛНУ ім. Івана Франка, 2018. С. 22–25.

15. Кучик О. С. Російсько-український збройний конфлікт у контексті трансформації сучасного світового порядку. *Виклики політики безпеки: історія і сучасність* : збірник тез доповідей Міжнар. наук. Конференції (18–19 жовтня 2018 р.). Львів : НАСВ, 2018. 255 с. С. 71–73.

16. Кучик О. Трансформація багатосторонніх механізмів співробітництва в умовах кризи міжнародної системи. *Криза сучасної системи безпеки у пошуках нового міжнародного порядку* : матеріали Міжнар. наук. конференції (Львів, 4–5 квітня 2019 р.) ; упорядники: М. Мальський, Р. Вовк, О. Кучик, П. Байор. Львів : Факультет міжнародних відносин ЛНУ імені Івана Франка, 2019. С. 81–83.

17. Кучик О. Мальський М. Російсько-український конфлікт як чинник інтеграційних трансформацій у євразійському регіоні. *Міжнародні конфлікти у сучасному світі: від регіонального протистояння до глобального суперництва* : матеріали Міжнар. наук. конференції (Львів, 11 грудня 2019 р.) ; упорядники: М. З. Мальський, О. С. Кучик, Р. В. Вовк. Львів : Факультет міжнародних відносин ЛНУ ім. І. Франка, 2019. С. 41–43.

18. Кучик О. Актуалізація багатостороннього безпекового співробітництва у зовнішньополітичній стратегії України на сучасному етапі. *Криза сучасної системи безпеки: нова карта геополітичних протистоянь* : матеріали Міжнар. наук. конференції (Львів, 16 квітня 2021 р.) ; упорядники: М. Мальський, Р. Вовк, О. Кучик, П. Байор. Львів : Львівський національний університет імені Івана Франка, 2021. С. 69–71.

19. Кучик О. Система європейської безпеки в умовах гібридних викликів російсько-української війни. *Україна в умовах трансформації міжнародної*

системи безпеки : матеріали Міжнар. наук. конференції (Львів, 13 травня 2021 р.). Львів, 2021. С. 78–81.

20. Кучик О., Кучик Г. Вплив російського чинника на формування клімату безпеки в євроатлантичному просторі в умовах трансформації міжнародних відносин: глобальний та регіональний виміри. *Міжнародні конфлікти у сучасному світі: від регіонального протистояння до глобального суперництва* : матеріали Міжнар. наук.-практ. конференції (Львів, 3 грудня 2021 р.) ; упорядники: М. З. Мальський, О. С. Кучик, Р. В. Вовк. Львів : Факультет міжнародних відносин ЛНУ ім. Івана Франка, 2021. С. 84–87.

Наукові праці, які додатково відображають наукові результати дисертації

Навчальні посібники

1. Кучик О. С., Мальський М. З., Мороз Ю. М., Іжнін І. І. та ін. Україна у сучасних міжнародних відносинах. *Міжнародні відносини: Політика. Економіка. Право* ; за ред. М. Мальського, Ю. Мороза. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2017. 476 с. С. 399–445.

2. Кучик О. С., Суховолець І. Р., Стельмах А. Б. та ін. Міжнародні організації : навч. посібник ; за ред. О. С. Кучика. Київ : Знання, 2005. 497 с.

3. Кучик О. С., Суховолець І. Р., Стельмах А. Б. та ін. Міжнародні організації : навч. посібник. Видання 2-е доп. і перероб. ; за ред. О. С. Кучика. Київ : Знання, 2007. 749 с.

4. Кучик О. С., Заяць О. А. Зовнішня політика України : навч. посібник. Київ : Знання, 2010. 572 с.

5. Кучик О. С. Україна в сучасних міжнародних відносинах. *Міжнародні відносини: історія, теорія, економіка, право* : навч. посібник ; за ред. М. З. Мальського, Ю. М. Мороза. Київ : Знання, 2010. 469 с. С. 308–354.

6. Кучик О. С. Україна в міжнародних організаціях : підручник. Львів : Видавничий центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2014. 412 с.

7. Кучик О. С., Плевако І. Г. Країни Співдружності Незалежних Держав у сучасних міжнародних відносинах : навч. посібник. Львів–Острогоз : ЛНУ ім. І. Франка, 2015. 314 с.

8. Кучик О. С. Зовнішня політика України : підручник. Львів : ЛНУ ім. Івана Франка, 2018. 448 с.

АНОТАЦІЯ

Кучик О. С. Регіональні міжнародні організації в умовах глобальної трансформації системи міжнародних відносин. – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора політичних наук за спеціальністю 23.00.04 – політичні проблеми міжнародних систем та глобального розвитку. Львівський національний університет імені Івана Франка, м. Львів, 2026.

Дисертаційне дослідження присвячене комплексному політологічному аналізу, концептуалізації та обґрунтуванню теоретико-методологічних, історичних та політико-правових засад функціонування регіональних міжнародних організацій в умовах глобальної трансформації сучасної системи міжнародних відносин. У роботі вперше у вітчизняній політичній науці розгорнуто цілісну концепцію інституційної адаптивності та мережевого управління щодо регіональних безпекових та економічних структур, здійснено прогностичне моделювання їхнього розвитку на перспективу та визначено суб'єктні стратегічні орієнтири для зовнішньої політики України в умовах екзистенційних безпекових викликів.

Мета дослідження – вивчення та аналіз діяльності регіональних міжнародних організацій у глобальному політичному просторі та визначення місця і ролі цих інститутів багатостороннього співробітництва у сучасній системі міжнародних відносин.

Обрана методологічна основа забезпечує цілісність і ґрунтовність дослідження через поєднання теоретичного аналізу із емпіричним вивченням практики діяльності та еволюції регіональних міжнародних організацій, дозволяє виконати комплексний аналіз ролі регіональних міжнародних організацій у сучасній системі міжнародних відносин.

Дослідження побудоване на основі історико-хронологічного підходу, який передбачає розгляд проблематики формування та діяльності міжнародних організацій в історичній ретроспективі, враховуючи міжнародний континуум розвитку системи міждержавних відносин. Зважаючи на комплексний розгляд діяльності та визначення місця і ролі регіональних міжнародних організацій, доцільним є застосування методів прогнозування в контексті побудови сценаріїв подальшого розвитку регіональних інституцій багатостороннього

співробітництва. Сценарний аналіз – один з методів прогнозування через моделювання майбутнього регіональних структур у період до 2040 року з урахуванням викликів сьогодення. Водночас з певністю можна говорити про можливості побудови моделей розвитку сучасної міжнародної системи з урахуванням тенденцій розвитку регіональних міжнародних організацій.

Дисертаційна робота є першим у вітчизняній міжнародно-політичній науці всебічним та цілісним дослідженням місця і ролі регіональних міжнародних організацій у глобальній трансформації системи міжнародних відносин. У ній сформульовано цілісну теоретико-методологічну концепцію функціонування регіональних міжнародних організацій в умовах переходу від однополярності до складної багатополярності, де ці інституції розглядають не як союзи держав, а як динамічні мережеві структури, що інтегрують формальних і неформальних акторів та здійснюють горизонтальне управління транскордонними викликами. Виконано комплексний сценарний аналіз та побудовано прогностичні моделі трансформації архітектури регіональних безпекових інститутів багатостороннього співробітництва на перспективу з урахуванням сучасних чинників підвищеної конфліктогенності, гібридизації безпекових загроз та дефіциту глобального консенсусу; обґрунтовано концепт «інституційної адаптивності» регіональних організацій як їхньої здатності оперативно модифікувати внутрішні процедури, механізми прийняття та імплементації рішень в умовах кризових явищ без повної перебудови своєї базової інституційної структури. Удосконалено наукове осмислення класичних парадигм теорії міжнародних відносин шляхом їхнього синтезу та інтеграції в єдину аналітичну матрицю для пояснення мотивації держав щодо створення оборонних та економічних союзів у постбіполярний період.

Практичне значення отриманих результатів визначається їхньою концептуальною новизною, актуальністю та прикладною спрямованістю і полягає у можливості використання в науково-дослідній, аналітичній, освітній та управлінській практиці. Запропоновані у роботі підходи до функціонування та ефективності діяльності регіональних міжнародних організацій відкривають нові можливості для аналізу їхньої діяльності та вироблення ефективних механізмів участі та розробки відповідних зовнішньополітичних стратегій для України з урахуванням сучасних трендів розвитку системи міжнародних організацій як складової міжнародної політичної системи.

Практична цінність дослідження як внеску в українську політичну науку полягає в упорядкуванні та поглибленні наукових знань про регіональні

міжнародні організації як складову системи міжнародних організацій та системи ООН, а також у розширенні аналітичних можливостей її інтерпретації з урахуванням трансформації сучасної системи міжнародних відносин. Отримані результати дають змогу уточнити концептуальні межі участі регіональних інститутів багатостороннього співробітництва у сучасній системі міжнародних відносин, виявити їх функціональні особливості та окреслити ключові чинники ефективності, що має значення для формування нових дослідницьких підходів у вивченні діяльності інститутів багатостороннього співробітництва в контексті регіонального та глобального виміру міжнародного співробітництва.

Застосовний потенціал одержаних висновків і рекомендацій проявляється у можливості їхнього використання при формуванні та реалізації зовнішньої політики України, зокрема у сфері міжнародної безпеки та співпраці з регіональними міжнародними організаціями. Враховуючи необхідність підвищення ефективності співпраці з міжнародними партнерами в умовах триваючої російської агресії та необхідності залучення як до розв'язання російсько-українського збройного конфлікту, так і постконфліктної відбудови міжнародної допомоги та формування нової архітектури безпеки, результати дослідження можна використати з метою ініціатив з поглиблення функціональної співпраці з регіональними акторами для реалізації безпекової та зовнішньополітичної стратегії України на сучасному етапі.

Ключові слова: міжнародні регіональні організації; глобальна трансформація; інституційна адаптивність; мережеве управління; криза легітимізму; архітектура безпеки; прогностичне моделювання; зовнішня політика України; безпековий регіоналізм.

SUMMARY

Kuchyk O. S. Regional International Organizations in Terms of Global Transformation of the System of International Relations. – Qualification Scientific Work as a Manuscript.

Dissertation for obtaining the Scientific Degree of Doctor of Political Sciences, specialty 23.00.04 – Political Problems of International Systems and Global Development. Ivan Franko National University of Lviv, Lviv, 2026.

The dissertation research is dedicated to a comprehensive political science analysis, conceptualization, and substantiation of the theoretical, methodological, historical, and political-legal foundations governing the operation of regional international organizations amid the global transformation of the contemporary system of international relations. For the first time in domestic political science, the study develops a holistic concept of institutional adaptability and networked governance regarding regional security and economic structures, implements predictive modeling of their prospective development, and outlines subjective strategic guidelines for Ukraine's foreign policy in terms of existential security challenges.

The aim of the study is to examine and analyze the activities of regional international organizations within the global political space and to determine the place and role of these multilateral cooperation institutions in the contemporary system of international relations.

The selected methodological framework ensures the integrity and thoroughness of the study by combining theoretical analysis with the empirical examination of the practical activities and evolution of regional international organizations, thereby enabling a comprehensive analysis of the role played by regional international organizations in the contemporary system of international relations.

The research is structured upon the historical-chronological approach, which involves examining the issues surrounding the formation and activities of international organizations in historical retrospect, taking into account the international continuum of the development of interstate relations. Given the comprehensive examination of the activities and the determination of the place and role of regional international organizations, it is expedient to apply forecasting methods in the context of constructing scenarios for the future development of regional multilateral cooperation institutions. Scenario analysis is utilized as one of the forecasting methods through modeling the future of regional structures up to the year 2040, taking into consideration current challenges. At the same time, one can confidently speak of the feasibility of constructing development models for the contemporary international system, factoring in the development trends of regional international organizations.

The dissertation is the first comprehensive and holistic study in domestic international political science addressing the place and role of regional international organizations in the global transformation of the system of international relations. It

formulates a holistic theoretical and methodological concept regarding the functioning of regional international organizations amidst the transition from unipolarity to complex multipolarity, wherein these institutions are viewed not merely as alliances of states, but as dynamic network structures that integrate formal and informal actors and exercise horizontal governance over cross-border challenges. A comprehensive scenario analysis has been performed, and predictive models have been constructed regarding the transformation of the architecture of regional security institutions for multilateral cooperation over the long term, taking into account modern factors of heightened conflict potential, the hybridization of security threats, and a deficit of global consensus. The concept of «institutional adaptability» of regional organizations is substantiated as their capacity to rapidly modify internal procedures, as well as decision-making and implementation mechanisms, in the face of crisis phenomena without a complete restructuring of their baseline institutional architecture. The academic comprehension of classical paradigms in the theory of international relations is enhanced through their synthesis and integration into a unified analytical matrix to explain state motivations regarding the creation of defense and economic alliances in the post-bipolar period.

The practical significance of the obtained results is determined by their conceptual novelty, relevance, and applied orientation, and lies in the possibility of their application in research, analytical, educational, and managerial practice. The approaches proposed in the study regarding the functioning and operational efficiency of regional international organizations open up new opportunities for analyzing their performance, formulating efficient mechanisms of participation, and developing relevant foreign policy strategies for Ukraine, taking into account modern trends in the development of international organizations as components of the international political system.

The value of the research as a contribution to Ukrainian political science lies in organizing and deepening academic knowledge concerning regional international organizations as a component of the system of international organizations and the UN system, as well as in expanding the analytical capabilities for interpreting it amidst the transformation of the contemporary system of international relations. The obtained results allow for clarifying the conceptual boundaries of the participation of regional multilateral cooperation institutions in the contemporary system of international relations, identifying their functional features, and outlining key factors of effectiveness, which is significant for forming new research approaches to studying the activities of multilateral cooperation institutions within the context of the regional and global dimensions of international cooperation.

The applied potential of the derived conclusions and recommendations is manifested in the possibility of utilizing them during the formulation and implementation of Ukraine's foreign policy, particularly in the realm of international security and cooperation with regional international organizations. Given the necessity of enhancing the effectiveness of cooperation with international partners under conditions of ongoing Russian aggression and the requirement to attract international assistance – both for resolving the Russian-Ukrainian armed conflict and for post-conflict reconstruction and the formation of a new security architecture – the research results can be utilized to advance initiatives aimed at deepening functional cooperation with regional actors in order to implement Ukraine's security and foreign policy strategy at the present stage.

Keywords: regional international organizations; global transformation; institutional adaptability; networked governance; crisis of legitimism; security architecture; predictive modeling; Ukraine's foreign policy; security regionalism.

Підписано до друку 10.08.2026 р. Формат 60х84 1/16. Папір офсетний.
Умовн. друк. арк. 2,0 Обл.-вид. арк. 2,0 Наклад 100 прим. Зам. 98.

В и д а в е ц ь т а в и г о т о в л ю в а ч:
Львівський національний університет імені Івана Франка
(79007 м. Львів, вул. Університетська, 1)

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру видавців,
виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції.
Серія ДК № 3059 13.12.2007 р.